

סקירה כלכלית גרמניה

נספחות מסחרית ברלין
מינהל סחר חוץ, משרד הכלכלה

יולי 2014

תוכן עניינים

3-5.....	מבוא
4.....	פוליטיקה.....
5.....	דמוגרפיה.....
5.....	איחוד גרמניה.....
6-15.....	סקירה כלכלית גרמניה
6.....	סיכום אינדיקטורים כלכליים.....
7.....	סיכום 2013.....
7.....	שיעור אנפלציה.....
7.....	אבטלה.....
7.....	סיכום 2014.....
8-9.....	התמודדות גרמניה עם המשבר הכלכלי.....
10.....	צפי לשנת 2014 בתחום החברתי-כלכלי.....
11-15.....	סחר.....
16-20.....	קשרי סחר ישראל גרמניה
17.....	נתוני יצוא 2013.....
17.....	נתוני יבוא 2013.....
18.....	חברות ישראליות בגרמניה.....
19-20.....	שת"פ במחקר מדעי ותעשייתי.....
21-22.....	מדריך להתנהגות עיסקית בסביבה גרמנית

מבוא

הרפובליקה הפדרלית של גרמניה היא אחת מהמדינות הגדולות והחשובות ביותר באירופה הגובלת ב-9 מדינות: דנמרק, פולין, צ'כיה, אוסטריה, שווייץ, צרפת, לוקסמבורג, בלגיה והולנד. גרמניה הינה פדרציה המורכבת מ-16 מדינות פדרליות, שלכל אחת מהן עיר בירה ומוסדות שלטון משלה. הערים המרכזיות בגרמניה הן: ברלין, מינכן, המבורג ופרנקפורט. אוכלוסיית גרמניה היא הגדולה באירופה ומונה 80.5 מיליון תושבים. פיזור האוכלוסין בין המדינות הפדרליות השונות אינו אחיד וכמחצית מאוכלוסיית המדינה חיה בשלושה אזורים מרכזיים:

1. נורדרין וספאליה- שבירתה היא דיסלדורף.

2. בוואריה- שבירתה היא מינכן.

3. באדן וורטנברג - שבירתה שטוטגארט.

גרמניה חברה פעילה באיחוד האירופאי, המטבע הרשמי שלה הינו היורו ונכון למועד הדו"ח עומד השער היציג של יורו אחד על 4.8 שקלים.

היחסים הייחודיים בין גרמניה וישראל הינם אחד מעמודי התווך של מדיניות החוץ הגרמנית. גרמניה ערבה לזכות הקיום של ישראל וכשותפה פעילה באיחוד האירופי היא מקדמת את מאמצי השלום במזרח התיכון.

גרמניה הינה אחת משותפות הסחר הגדולות של ישראל. בשנים האחרונות היא מהווה את יעד היצוא הרביעי בחשיבותו לשוק הישראלי. לגרמניה וישראל הסכם כפל מס והסכם אזור הסחר החופשי שקיים בין ישראל לאיחוד האירופי כולל את גרמניה. כמו כן, קיימות מספר תוכניות לשיתוף פעולה בין המדינות, כפי שיפורט בהמשך, שמטרתן לעודד פיתוח אקדמי טכנולוגי ותעשייתי.

המחלקה המסחרית בשגרירות ישראל בברלין מטפלת במאות פניות פרטניות של יוצאים בשנה, כמו גם ביצירת הידברות עסקית ע"י ייזום משלחות ואירועים.

ניתן לצור עמנו קשר במייל : berlin@israeltrade.gov.il

פוליטיקה

הרפובליקה הפדרלית של גרמניה מבססת את המערכת הפוליטית שלה על חוקה. מנהיגת המדינה הנה הקנצלרית המתפקדת כראש ממשלה. במקביל, מכהן בגרמניה נשיא, אשר תפקידו בעיקר ייצוגי וכוחו הפוליטי מוגבל. החל ממרץ 2012 מכהן בתפקיד יואכים גאוק.

הרשות המחוקקת והרשות הפדרלית פועלות במסגרת הפרלמנט "הבונדסטאג" שממוקם בברלין.

אנגלה מרקל נבחרה בספטמבר 2013 לקדנציה שלישית כקנצלרית גרמניה. היא נתפסת כמנהיגה שקולה, אחראית וזהירה, המנווטת את הספינה הגרמנית בצורה מוצלחת במים הסוערים של משבר גוש האירו והמצב הכלכלי הרעוע ביבשת האירופית בשנים האחרונות.

מרקל הובילה את מפלגתה בבחירות האחרונות להישג הטוב ביותר שלה מאז 1990 וזכתה לתמיכה של למעלה מ-41% מקולות הבוחרים. מפלגתה של מרקל, המפלגה הנוצרית דמוקרטית גרמנית, (CDU), זכתה ברוב הקולות, אך נאלצה להרכיב קואליציה רחבה וחזקה עם המפלגה היריבה, המפלגה הסוציאל דמוקרטית (SPD), אשר זכתה גם היא במספר רב של קולות.

דמוגרפיה

גרמניה הינה המדינה הגדולה ביותר באיחוד האירופאי במונחי אוכלוסייה וכיום חיים בה- 80.5 מיליון תושבים. השפה הרשמית במדינה היא גרמנית והחלוקה הדתית הינה: 34% נוצרים פרוטסטנטים, 34% נוצרים קתולים, 3.7% מוסלמים ו 28.3% בני דתות אחרות. גרמניה היא המדינה גלובלית ומעל 16 מיליון מתושביה אינם גרמנים. החלוקה האתנית היא כדלקמן: 81% גרמנים, 7% תושבי אירופה, 4% טורקים, 2% אסיאתיים, ו- 6% מאזורים שונים ברחבי העולם. תהליך הגלובליזציה מוליך את החברה הגרמנית למבנה אתני מגוון הולך ומתרחב המאלץ את מוסדות המדינה להשקיע מאמצים לשילוב אוכלוסיית המהגרים במדינה. השינוי החברתי כלכלי שהתרחש במהלך השנים האחרונות והואץ בעקבות המשבר הכלכלי, הביא להופעתו של סיכון חברתי ולגידול בשונות החברתית, אשר משפיע גם על תנאי המחיה הכלכליים באזור. גרמניה סובלת משיעור ילודה הולכים ויורדים, ירידה זו מתמתנת ב- 10 שנים האחרונות כתוצאה מגידול במספר המהגרים בקרב האוכלוסייה הגרמנית.

איחוד גרמניה

בירתה של גרמניה המאוחדת היא ברלין, זאת לאחר שבין השנים 1949-1990 שימשה בון כבירתה של מערב גרמניה וברלין כבירתה של מזרח גרמניה. בתום מלחמת העולם השנייה חולקה גרמניה לשתי מדינות נפרדות: גרמניה המערבית וגרמניה המזרחית. גרמניה המערבית היתה מתקדמת יותר לעומת הגוש המזרחי שהיה תחת שלטון קומוניסטי וסבל מקשיים כלכליים. עד שנת 1961 היתה ההפרדה בין שתי הגרמניות גיאוגרפית בלבד, אך בריחתם של מספר גובר והולך של מזרח-גרמנים למערב ברלין הביאה בשנת 1961 להקמתה של חומת ברלין וליצירת גבול מבוצר בין מערב למזרח גרמניה. חלוקה זו נמשכה 45 שנה, בין השנים 1945 ו-1990, עד לנפילת הגוש הסובייטי בסוף שנות ה-80. הפערים שנוצרו בין שני חלקי המדינה במהלך החלוקה הם עצומים ומבחינה כלכלית תפוקת כלכלת מזרח גרמניה לאחר האיחוד היוותה שליש מזו של מערב גרמניה. כיום, 25 שנים בקירוב לאחר האיחוד ניתן לראות בבירור התקדמות בבניית הבסיס הכלכלי-החברתי של מזרח גרמניה, אך אתגרים עצומים עדין עומדים בפני ממשלת גרמניה וגם כיום מתאפיינת מערב גרמניה ברמת חיים גבוהה יותר מהמזרח.

סקירה כלכלית גרמניה

גרמניה הינה הכלכלה הגדולה האירופה והתל"ג שלה מהווה 20% מזה של האיחוד האירופי. היא המדינה הרביעית בגודלה בעולם במונחי התל"ג והייצואנית השלישית בגודלה בעולם אחרי סין וארה"ב. התעשיות המובילות בגרמניה הן תעשיות ההנדסה, (כלי רכב, מכונות, מתכות וסחורות כימיות), הטכנולוגיה והשירותים הרפואיים. כלכלת גרמניה מתבססת על ייצוא רחב היקף של סחורות ומערכת כלכלית סוציאלית. עד 2009 התרכזה גרמניה במידה ניכרת במיתון אחוזי האבטלה ופחות בהגדלת התל"ג המקומי. כיום קוצרת גרמניה את פירות אסטרטגיה זו ומבססת את הייצוא שלה על חברות ענק, סחורות באיכות גבוהה ואחוזי אבטלה נמוכים¹.

סיכום אינדיקטורים כלכליים

צפי 2014	צפי 2013	2012	
3,664	3,581	3,478	תל"ג (מילארדי \$) ²
3,342	3,253	3,158	תל"ג (PPP Billion US) ²
4	4	4	דירוג GCI ³
1.49%	0.5%	0.7%	צמיחת תל"ג ראלי (%) ⁴
41,120	39,939	38,695	תל"ג לנפש PPP (\$) ⁴
1.3%	1.2%	2.0%	אינפלציה ⁴
-	6.9%	7.3%	אבטלה ⁴
79.6%	81%	82.0%	חוב ציבורי/ תל"ג (%) ²
-	1,547	1492	ייצוא (מילארדי \$) ⁴
-	1,198	1296	ייבוא (מילארדי \$) ⁴
-	1,247	1,919	יבוא מישראל (מיליוני \$) ⁵
-	3,391	4,600	ייצוא לישראל (מיליוני \$) ⁵

¹ http://www.cbs.gov.il/reader/newhodaot/hodaa_template.html?hodaa=201316318

² http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2012/01/weodata/weorept.aspx?sy=2010&ey=2017&ssd=1&sort=country&ds=.&br=1&c=134&s=NGDP_R%2CNGDP_RPCH%2CNGDP%2CNGDPD%2CNGDPRPC%2CNGDPPC%2CNGDPDPC%2CPPPGDP%2CPPPPC%2CPPPSH%2CCLP&grp=0&a=&pr.x=42&pr.y=9

³ מדד התחרותיות הגלובלית GCI

⁴ http://www.bundesbank.de/Redaktion/EN/Downloads/Publications/Monthly_Report/2013/2013_10_monthly_report.pdf?__blob=publicationFile

⁵ דוחות עצמוני

סיכום 2013

נכון לאוקטובר 2013 עמד שיעור הגידול של השוק האירופי במונחי תל"ג על 0.1%, בעוד שיעור הגידול הממוצע בתל"ג של גרמניה היה 0.5%. ברבעון השלישי של שנת 2013 חלה עלייה של 0.3% בלבד לעומת הרבעון השני (שבו חלה עלייה של 0.7%). האטה זו בצמיחה נובעת מקיטון בייצוא הגרמני למדינות אירופה השונות לאור המשבר הכלכלי שעדיין שורר באותן מדינות יעד. הוצאות הממשלה והאזרחים גדלו גם הן ברבעון השלישי של השנה והאיזון בין הייצוא והייבוא בגרמניה נפגע כתוצאה מעלייה בייבוא וירידה בייצוא. מספר המועסקים בגרמניה הגיע נכון לתקופה זו לשיאים חדשים, (42 מיליון עובדים לעומת 41 מיליון בשנה הקודמת), עובדה המסכמת שנה טובה לכלכלה הגרמנית, בזמן שמדינות אחרות עדיין מתאוששות מהמשבר הכלכלי בגוש היורו.

שיעור האינפלציה

שיעור האינפלציה ברבעון השלישי של שנת 2013 עמד על 1.2% לעומת 1.9% בתקופה המקבילה בשנת 2012. שיעור אינפלציה זה נמצא מתחת לגבול התחתון שהציב הבנק המרכזי של אירופה ועומד על 2%. שיעור האינפלציה הנמוך הינו מקור לדאגה, מכיוון שהוא גורם ישיר לירידת מחירים. בנוסף, הכסף שברשות התושבים בעל ערך רב יותר והם מעדיפים לחסוך אותו במקום להשקיע. כתוצאה מכך קטנה ההוצאה הפרטית במשק ויכולת הגידול של המשק גרמני בשנת 2014 עשויה להיפגע.

אבטלה

שנת 2013 מסתמנת כשנת שיא בגרמניה במונחי מספר המועסקים, שעומד נכון לחודש אוקטובר 2013 על 42 מיליון. צפי אחוז האבטלה השנתי ל 2013 הינו 6.9% לעומת 7.3% בתקופה מקבילה אשתקד. עובדה חשובה אף יותר הינה שיעור הירידה בחילופי מקומות עבודה של העובד הגרמני הממוצע. נראה שעובדים בגרמניה נוטים להחליף פחות מקומות עבודה ומעדיפים להישאר במקום עבודה אחד לאורך זמן, נתון זה גורם לעובד הגרמני הממוצע להיות יעיל יותר ותורם לגידול הייצוא הגרמני.⁶

תחזית לשנת 2014

כלכלת גרמניה צפויה להמשיך ולהיות מושפעת ממצב הכלכלי של מדינות האיחוד האירופי. צמיחתה צפויה לעמוד על שיעור גידול של 1.49%. שינויים רבים צפויים לקרות בכלכלה עקב הקואליציה בין המפלגה הנוצרית הדמוקרטית והמפלגה הסוציאל דמוקרטית, לאור הבחירות שנערכו בספטמבר השנה. במסגרת הקואליציה החדשה תצטרך אנגלה מרקל להסכים לשינויים פוליטיים וחוקיים, אשר עלולים להשפיע בדרך ישירה ועקיפה על הכלכלה. אחד מהשינויים המשמעותיים ביותר יהיה בנושא התוכנית הכלכלית-סוציאלית שמופעלת בגרמניה מאז שנת 2005 ושינויים ברפורמות הכלכליות כלפי האוכלוסייה הזרה הגדולה שחיה בגרמניה. גרמניה צפויה להמשיך לתמוך בשיקום גוש היורו, לחפש דרכים להגדיל את הייצוא ואת מקורות האנרגיה במדינה. כלכלת אירופה תהיה ברובה עדיין תלויה בכלכלת גרמניה, בעיקר לאור העבודה שכלכלתה של גרמניה הינה מנוע הצמיחה המרכזי של כלכלת אירופה.⁷

⁶ <https://www.destatis.de/EN/FactsFigures/NationalEconomyEnvironment/LabourMarket/Employment/Employment.html>
⁷ <http://www.bmwi.de/EN/Topics/Economy/priorities-of-germanys-economic-policy,did=581820.html>

גרמניה והמשבר הכלכלי באירופה

גרמניה צלחה את המשבר הכלכלי בין השנים 2008 ל-2009 תוך שמירה על ייצוא גבוה ואחוזי אבטלה נמוכים. כלכלת גרמניה הצליחה לצמוח בתקופה בה יתר כלכלות אירופה נסוגו. כיום, אחת המטרות העיקריות של גרמניה הינה לייצב את שוק האירו, על מנת שמדינות אשר עדיין לא התאוששו מהמשבר שהחל בשנת 2008⁸. לא ייגרמו לקריסה של ערך היורו ויובילו לפגיעה בייצוא הגרמני ובכלכלת גרמניה

בשנת 2010 קיבלה גרמניה, (ביחד עם צרפת), תפקיד מרכזי בניהול ומציאת פתרון למשבר החובות באירופה. ביחד עם צרפת מהוות שתי המדינות את הציר והמנוע המרכזיים עליהם מושתת האיחוד מאז הקמתו. בשלוש השנים האחרונות פעלו שתי המדינות רבות על מנת לשמור את גוש האירו מאוחד, למרות משבר החובות ממנו סובלות מדינות רבות כדוגמת איטליה, ספרד, יוון, פורטוגל ואירלנד.

מאפייני הכלכלה הגרמנית

כאמור לעיל, גרמניה כמעט וכלל לא נפגעה מהמשבר הכלכלי ששרר באירופה מאז שנת 2008, זאת לאור הגידול המשמעותי בכלכלתה מאז היצטרפותה לאיחוד האירופי בשנת 2000. כל זאת, למרות שהייצוא למדינות אירופה האחרות ניפגע, בשל המצב הכלכלי ששרר במדינות אלה.

על מנת להבין כיצד ניצבה גרמניה כסלע איתן בזמן שהמשבר פגע בשאר חלקי אירופה יש לסקור מספר מהמאפיינים של הכלכלה הגרמנית:

גרמניה ידועה באיכות היצוא שלה בתחומי תעשיות הטכנולוגיה, הרכב, הכימיקלים, מוצרי האלקטרוניקה והטקסטיל. עם הצטרפותה לאיחוד האירופי ירדו המיסים בין מדינות אירופה (מה שגרם לגידול מיידי בייצוא), וכך יכלה גרמניה לייצא את מוצריה האיכותיים במחירים נמוכים יותר בלי לפגוע בשווי המטבע שלה.

הממשלה והבנק המרכזי של גרמניה התרכזו בייעול השוק ובניסיון להורדת רמת האבטלה, על מנת לגרום לגידול בייצור שמוביל לגידול בייצוא.

⁸ https://www.destatis.de/EN/PressServices/Press/pr/2013/11/PE13_381_811.html

בשנת 2005, כתוצאה מבעיית הילודה הנמוכה במדינה וכהכנה לעתיד כלכלי-חברתי טוב יותר בגרמניה, הקים הקאנצלר דאז את תוכנית אג'נדה 2010, שכללה קיצוץ במערכת הרווחה הגרמנית, בביטוח הבריאות, בביטוח לאומי, בתשלומי הפנסיה, הורדת המיסים והסדרים חדשים בנוגע לתעסוקה וסחר. תוכנית זו היתה חשובה מאוד ועדיין משחקת תפקיד מרכזית להצלחת כלכלת גרמניה. תוכנית זו שינתה את המבנה הסוציאלי-כלכלי של כלכלת גרמניה וכללה מספר שינויים משמעותיים:

- ביטול משכורות המינימום - גורם מידי לגידול במספר העובדים בשוק. בנוסף לגידול במספר העובדים בשוק (עובד נהיה זול יותר), שכר העובדים הראשוני היה תלוי בהסכם שיש לכל עובד עם המעסיק.
- שינוי גיל הפרישה מ 65 ל 67 - כתוצאה מבעיית הילודה הנמוכה במדינה.
- הגדלת קיצבאות אבטלה- הממשלה הגדילה את קצבאות האבטלה בכדי לעודד זרימה של כסף והשקעות גם ממובטלים, עובדה שמעודדת וגורמת למעגל הכלכלה להמשיך לעבוד. מיסי האבטלה הוגבלו בתקופה מסוימת. בנוסף, למובטלים שקיבלו קיצבה זו היה אסור לעבוד בעבודות רגילות, מה שעודד אותם לצאת ולחפש עבודה.
- שיפור בגמישות שוק העבודה. שוק העבודה סבל מחוסר גמישות בשל חוקים שהקשו פיטורי עובדים. הגמשת חוקים אלה הוותה בסיס להגדלת מספר המשרות בשוק העבודה.

צפי בתחום החברתי-כלכלי לשנת 2014

- בשנת 2014 צפויים שינויים משמעותיים בתחום השכר. רבים מאזרחי גרמניה רוצים לבסס משכורת מינימום גלובלי לכול גרמניה. הסיבה המרכזית שבגללה אזרחים רבים רוצים לבסס משכורת מינימום היא הטענה שהמרוויחים העיקריים מתוכנית זו הם העובדים בדרגות הגבוהות, דבר היוצר פערים משמעותיים בין האוכלוסיה העשירה והממוצעת בגרמניה. בעקבות הקואליציה החדשה שנבנית בימים אלה צפויים שינויים בנושא זה, אך מועד השינוי עדין לא ברור.
- קרן המטבע הבינלאומית, (IMF), ביקרה לאחרונה את ממשלת גרמניה והאשימה אותה בעודף מאזן תשלומים גבוה מידי. לדעת קרן המטבע הבינלאומית אין הגיון בכך, שכלכלת גרמניה תהיה כל כך חזקה בזמן ששאר מדינות אירופה עדין סובלות ממשבר. הצפי הינו, שכלכלת גרמניה תגיב להאשמה זו באמצעות הורדת מחיריהם של סחורות המיוצאות לאירופה ומעורבות גדולה יותר בעזרה למדינות אירופה השונות.
- נציגים בכירים בגוש האירו טוענים בימים אלה, שהיקף הייצוא הגרמני לא משקף את איזור גוש האירו ולמעשה פוגע בו דרך ירידת האינפלציה בגרמניה. נציגים אלו דורשים מגרמניה לייבא יותר מוצרים ולהעלות משכורות על מנת למנוע ירידה נוספת באינפלציה, שמשפיעה על כלל אירופה בשל המטבע המשותף. קשה לצפות בנושא זה את שנת 2014. כלכלת גרמניה משגשגת ויהיה מאוד קשה לשכנע אותה לשנות הצלחה זו בגלל מדינות אחרות המושפעות מאותן החלטות מוצלחות בגרמניה.

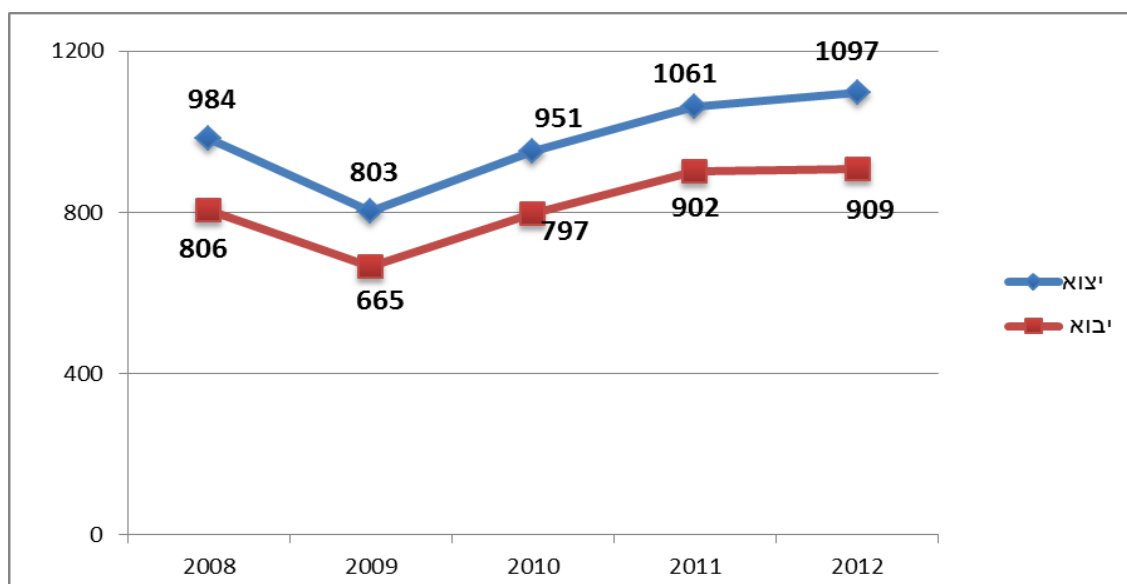

סחר⁹

גרמניה הינה היצואנית השלישית בגודלה בעולם לאחר סין, כיום מיצאת גרמניה חלק ניכר מהיצוא שלה לאיחוד האירופאי, לארה"ב ובריטניה. במידה והמשבר באיחוד האירופאי יחריף צפויה פגיעה קשה בייצוא, הנחשב למרכיב מוביל בכלכלה הגרמנית.

בשנת 2012 חל גידול בגידול ביצוא והוא עמד על 1,097 מילארדי יורו, (גידול של 3.4% לעומת תקופה מקבילה אשתקד). גידול זה נובע מעליה ביצוא לארצות שאינן חברות באיחוד האירופי ומחברות באיגוד האירופי שהמטבע בהן אינו יורו.

התפתחות היצוא והיבוא במילארדי יורו

⁹ נתוני ייצוא/ייבוא הינם לשנת 2012 ענפי ייצוא עיקריים לתקופה שבין ינואר עד נובמבר 2012.
הנתונים מתוך פורסמי משרד הסטטיסטיקה " FS 7 R. " Zusammenfassende Übersichten für den Außenhandel - Monatsergebnisse - Statistisches Bundesamt Deutschland ;"1
<http://www.destatis.de/jetspeed/portal/cms/Sites/destatis/Internet/DE/Content/Publikationen/Fachveroeffentlichungen/Aussenhandel/Gesamtentwicklung/ZusammenfassendeUebersichtenM2070100111104.property=file.pdf>

יצוא ויבוא לכלל העולם שנת צפי 2013¹⁰

יצוא כלל עולמי

אחוז מהתל"ג השנתי (%)	(מילארדי יורו)	
52% ¹¹	1,434	סחורות ושירותים

יצוא על פי ענף

מיליארדי יורו	תעשייה
177	רכב
150	מכונות
97	מוצרים כימיים
80	IT
60	ציוד אלקטרוני

יצוא על פי מדינות

מדינה	אחוזים	מיליארדי יורו
צרפת	11.79%	169
הולנד	10.95%	157
סין	9.97%	143
ארה"ב	9.55%	137
בריטניה	8.09%	116

¹⁰ World Trade organization <http://data.worldbank.org/indicator/NE.EXP.GNFS.ZS>

¹¹ World Trade organization <http://data.worldbank.org/indicator/NE.EXP.GNFS.ZS>

יבוא כלל עולמי

אחוז מהתל"ג השנתי (%)	(מילארדי יורו)	
46	1,188	סחורות ושירותים

יבוא על לפי ענף

מיליארדי יורו	תעשייה
89	נפט וגז
81	ID
75	רכב
67	מוצרים כימיים
64	מכונות

יבוא על פי מדינות

מדינה	אחוזים	מיליארדי יורו
הולנד	14.0%	86
צרפת	7.5%	77
סין	6.7%	65
ארה"ב	6.0%	50
בלגיה	6.4%	49

ענפי תעשייה מובילים

בפרק זה נסקור ענפי תעשייה עיקריים של גרמניה, מהם ניתן ללמוד על ההזדמנויות העסקיות הקיימות ליצואנים בשוק זה.

רכב

מיליוני יורו	2011	2012	צפי 2014
גודל שוק כולל ¹²	351,360	356,973	358,240

תעשיית הרכב הגרמנית הינה הרביעית בגודלה בעולם ויצוא זה הוא מקור ההכנסה הגדול ביותר בכלל תעשיות גרמניה. יותר מ 36% מכלל המכונות באירופה מיוצרות בגרמניה. מפעלי הרכב במדינה מספקים עבודה ליותר מ 750 אלף עובדים ומעל 20,000 עובדים נכנסים לשוק בכול שנה. תעשיית הרכב הגרמנית מפורסמת באיכות המכונות וחברות שונות מוכיחות את עליונותם באמצעות זכייה בפרסים שונים מדי שנה. בשנת 2012 גרמניה ייצאה מעל 4 מיליון מכונות, והשוק מוערך במעל 360 מיליארד יורו¹³.

¹² <http://www.vda.de/en/zahlen/jahreszahlen/allgemeines/>

¹³ <http://www.gtai.de/GTAI/Navigation/EN/Invest/Industries/Mobility/automotive.html#247736>

טכנולוגיית המידע (IT)

מיליוני יורו	2011	2012	צפי 2013
סך היקף השוק ¹⁴	22,020	23,800	24,440

שוק טכנולוגיית המידע הגרמני הינו הגדול ביותר באירופה ומהווה מעל 25% מסך השוק באירופה כולה. הוא כולל את כל סוגי הטכנולוגיות המשמשות ליצור, איחסון, שימוש ושמירת מידע, (הכוונה במידע יכולה להיות נתונים, תמונה וידאו או בכל מדיה אחרת).

הצלחת תעשיית הטכנולוגיה הגרמנית הייתה אחד מהגורמים המרכזיים לשמירת שיעור היצוא הגבוה בגרמניה בזמן המשבר הכלכלי שהחל ב- 2008. בין 2008 ל- 2011 חלה עליה של 3.7% ביצוא ענף זה, וכלכלנים צופים לו גידול נוסף של 6% עד שנת 2016. בנוסף, חברות טכנולוגיות מידע גרמניות שותפות פעילות בשוק הישראלי ומשקיעות בפתרונות יזמות ישראליים.

ציוד רפואי

מיליוני דולר	2011	2012	2013 (משוער)
סך היקף השוק ¹⁵	290,200	293,800	0.2%+

תחום הבריאות הציבורי והאישי מתפתח ותופס מקום נכבד בעולם כולו. אנו עדים למצב בו מוצרים, שירותים ופתרונות חדשים בתחום המדיקל הינם צורך השעה. תחום המדיקל הינו רחב וכולל תחומים רבים ומגוונים הנבדלים זה מזה, ניתן לחלק את התחום בכלליות לשתי קטגוריות: מוצרים מתכלים וציוד הוני. שוק זה בגרמניה הינו גדול מאוד ולמעלה מ 70% מהמוצרים הגרמניים בתעשיית המדיקל מיוצאים למדינות רבות ברחבי העולם. אחת הסיבות המרכזיות לגודלו של שוק זה בגרמניה הינה העובדה שיותר מ 99% מ- 80 מיליון התושבים הגרמניים מבוטחים בביטוח רפואי, דבר המחייב מהחוק הגרמני. שוק זה מהווה 11.6% מהתל"ג הגרמני השנתי.

¹⁴ http://www.gtai.de/GTAI/Content/EN/Invest/_SharedDocs/Downloads/GTAI/Fact-sheets/Business-services-ict/fact-sheet-software-industry.pdf

¹⁵ http://www.gtai.de/GTAI/Content/EN/Invest/_SharedDocs/Downloads/GTAI/Industry-overviews/industry-overview-medical-technology.pdf

סצנת היזמות בברלין

סצנת היזמות בגרמניה ובברלין בפרט גדלה מאוד בשנים האחרונות. תנאי מחייה זולים, אוכלוסיה מכול רחבי העולם ועידוד הממשלה באמצעות ייסוד תוכניות חדשות לטובת המוחות הצעירים הם רק חלק מהסיבות לתופעה החדשה שגורמת לברלין להפוך לבירת תעשיית הסטארט-אפ והיזמות באירופה. רפורמות ממשלתיות שונות צפויות לעודד פתיחה של כ- 100,000 מקומות עבודה חדשים. ממשלת גרמניה וחברות גדולות אחרות מעוררות בפוטנציאל הקיים בשוק הזה ומקימות בימים אלה תוכנית לגייס 100 מיליון אירו, על מנת לספק למוחות הצעירים את הדבר שהם מתקשים בעיקר למצוא: מימון. בזמן שבמינכן נפתחת חברת יזמות אחת, בברלין נפתחות שלוש ובשנת 2012 בלבד השקיעו משקיעים שונים יותר מ- 133 מיליון דולר בחברות סטארט-אפ שונות ברחבי העיר.

לסיכום, נדמה כי ברלין הופכת ומתפתחת להיות העיר המובילה באירופה בסצנת היזמות בגלל מאפייניה הרבים ואנו יכולים לצפות גידול של מקומות עבודה והמשך השקעה של חברות שונות מכול רחבי העולם בתעשייה זו.

קשרי הסחר ישראל - גרמניה

גרמניה הינה שותפת הסחר השלישית בגודלה של ישראל. ישראל ממוקמת במקום השני בשת"פ הסחר הגרמני במזרח התיכון, אחרי ערב הסעודית. בין ישראל והאיחוד האירופאי קיים הסכם סחר חופשי ובין גרמניה וישראל קיים הסכם למניעת כפילות מס.

נתוני רבעון ראשון 2014

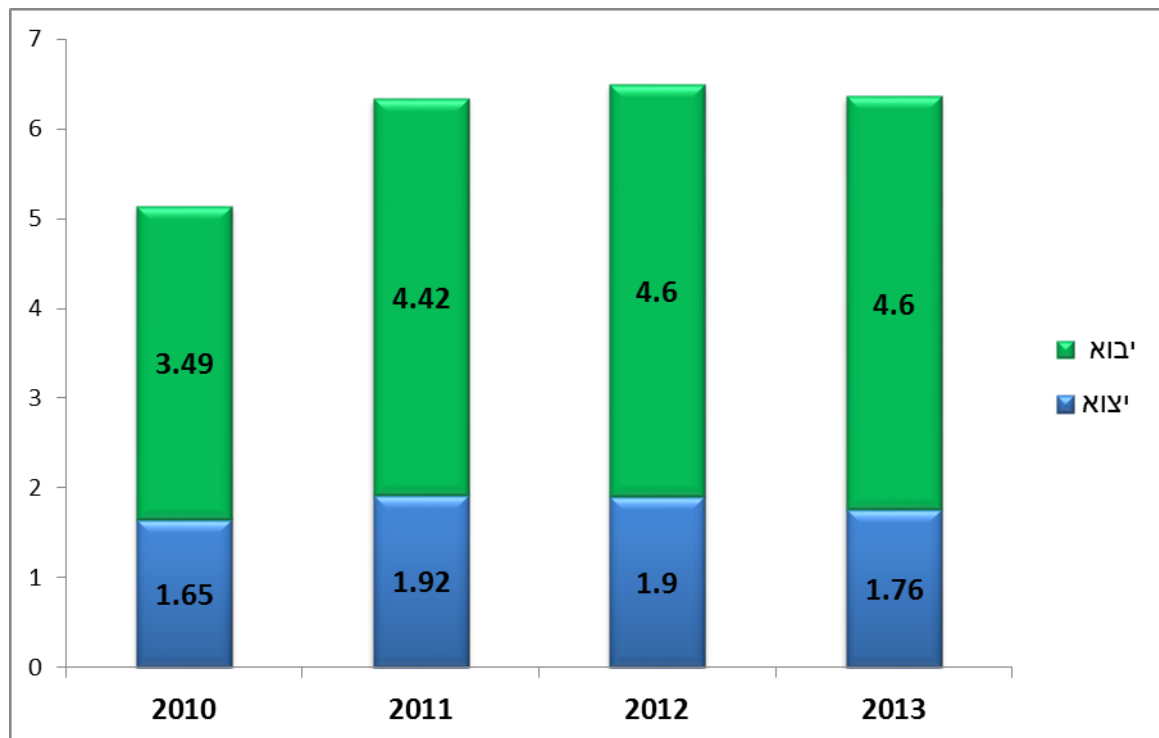
סך היצוא לגרמניה גדל ב 7% בהשוואה לתקופה מקבילה אשתקד ועמד על כ- 465 מיליון דולר.
סך היבוא מגרמניה גדל ב 34% בהשוואה לתקופה מקבילה אשתקד ועמד על כ- 1.5 מיליארד דולר.

נתוני שנת 2013

בסיכום נתוני הסחר של שנת 2013 ייבאה ישראל מגרמניה טובין וסחורות בערך של 4.6 מיליארד דולר (בדומה לתקופה מקבילה אשתקד), בעיקרם מכונות ומכשירים מיכניים, ציוד חשמלי, מוצרים כימיים ומוצרי תחבורה.

בשנת 2013 הסתכם היצוא הישראלי לגרמניה ב 1.76 מיליארד דולר, (קיטון של 7.8% לעומת תקופה מקבילה אשתקד), בעיקרם מכונות ומכשירים מיכניים, ציוד חשמלי, מכשירים וכלים אופטיים ומוצרים כימיים¹⁶.

סך הסחר בין ישראל וגרמניה במיליארדי \$ (2010-2013)

¹⁶ דוחות עצמוני

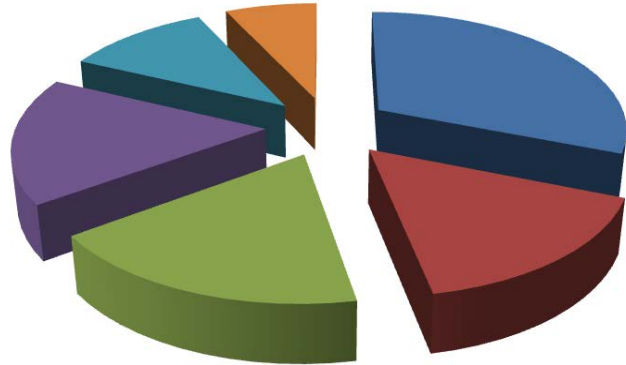

נתוני יצוא מישראל לגרמניה בשנת 2013¹⁷

סך היצוא מישראל לגרמניה בשנת 2013 הסתכם ב- 1.76 מיליארד דולר.

תחומים עיקריים בייצוא הישראלי לגרמניה¹⁸

- מכונות ומכשירים מיכניים , ציוד חשמלי ומקלטים (31%)
- שונות (16%)
- מוצרים של התעשיות הכימיות והתעשיות הקשורות להן (18%)
- מכשירים וכלים אופטימיים, פוטוגרפיים וסינטמוגרפיים רפואיים (17%)
- פלסטיק, גומי ופרטים ממנו (11%)
- מתכות פשוטות ופרטים ממתכות פשוטות (7%)

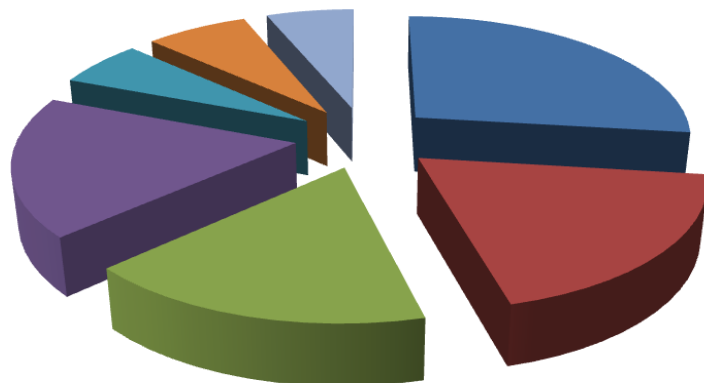

נתוני יבוא מגרמניה לישראל בשנת 2013

סך היבוא מגרמניה הסתכם בשנת 2013 ב-4.605 מיליארדי דולרים:

תחומים עיקריים בייבוא לישראל מגרמניה¹⁹

- מכונות ומכשירים מיכניים , ציוד חשמלי ומקלטים (28%)
- שונות (19%)
- כלי רכב, כלי טייס, כלי שיט וציוד הקשור להובלה (17%)
- מוצרים של התעשיות הכימיות והתעשיות הקשורות להן (18%)
- מכשירים וכלים אופטימיים, פוטוגרפיים וסינטמוגרפיים רפואיים (6%)
- פלסטיק, גומי ופרטים ממנו (7%)
- מתכות פשוטות ופרטים ממתכות פשוטות (6%)

¹⁷ דוחות עצמוני

¹⁸ התחומים העיקריים הם כאלו שמשקלם עולה על 5% מסך הייצוא.

¹⁹ התחומים העיקריים הם כאלו שמשקלם עולה על 5% מסך הייבוא.

יבואנים גדולים מגרמניה			
מספר	חברה	תעשייה	
1	רכבת ישראל	תחבורה	
2	דלק מוטורס	רכב	
3	חברת החשמל	חשמל	
4	צ'מפיון	רכב	
5	קבוצת כלמוביל	רכב	
6	אגן	חלקאות	
7	רוצ'ה	מחשב	
8	ישקר	מחשב	
9	טבע	תרופות	
10	מפעלי ים המלח	מוצרי יופי	
11	אפלייד מטריאל	אלקטרוניקה	
12	נילית	טקסטיל	
13	אורבטק	מחשב	
14	ביוטי	מוצרי יופי	
15	פיוטר	אלקטרוניקה	

יצואנים גדולים לגרמניה			
מספר	חברה	תעשייה	
1	תעשייה אווירית	מטוסים חלל	
2	וישי	אלקטרוניקה	
3	אפלייד מטריאלס	אלקטרוניקה	
4	על בד משואות	טקסטיל	
5	אובג'קט	מחשב	
6	אליאנס	צמיגים	
7	ישקר	מחשב	
8	אגן	חלקאות	
9	נילית	טקסטיל	
10	כתר	טקסטיל	
11	אורקס	מחשב	
12	פלסאון	טקסטיל	
13	גדיב	פטרוכימית	
14	סודה קלאב	מזון	
15	אי סי איי	מחשב	

שת"פ במחקר מדעי ותעשייתי

שת"פ במו"פ תעשייתי

מימון של פרויקטים לשיתוף פעולה תעשייתי בין גרמניה וישראל מהווה את עמוד תווך חשוב ביחסי הסחר בין המדינות. הבסיס לכך הוא הסכם בין-ממשלתי בין המשרד הפדרלי הגרמני לחינוך ולמחקר, (BMBF), ושל משרד המדען הראשי (OCS) במשרד הכלכלה הישראלי שנחתם בינואר 2010. שני המשרדים הסכימו לממן פרויקטי מו"פ תעשייתי משותף ופיתוח (מו"פ) בתחומים שנבחרו. פרויקטים אלה סובבים בעיקר סביב הנושאים הבאים:

- ביוטכנולוגיה
- טכנולוגיות מים וסביבה
- טכנולוגיות אבטחה ובטיחות (HLS)
- בתחומים אחרים יש פלטפורמות שונות (לדוגמא: EUREKA ו Eurostar).

קבוצות היעד למסגרת הן חברות בגודל קטנות ובינוניות (SMEs), בפרט, אבל גם חברות גדולות זכאיות הן להגיש הצעות. כמו כן ניתן לכלול מוסדות מחקר בפרויקט. הפרויקטים המאושרים מקבלים מימון של עד 50% תמיכה מקבילה של שני המשרדים.

תוכנית ZIM-OCS

משרד הכלכלה בישראל ומשרד הכלכלה והטכנולוגיה הגרמני, ה-BMWi, השיקו בתחילת 2010 קול קורא לשת"פ תעשייתי. תוכנית השת"פ מאפשרת לחברות ישראליות וגרמניות לפתח במשותף ובתמיכת הממשלות מוצרים ושירותים חדשניים הקרובים לשוק וליצור קשרים עסקיים משמעותיים. התוכנית מיושמת תחת המטריית EUREKA, תוכנית המו"פ המובילה באירופה והיא מזמינה חברות ישראליות וגרמניות לבצע פרויקטי מו"פ תעשייתי משותפים במספר תעשיות מובילות. פרויקט מאושר זוכה בתמיכה של עד 50% מהוצאות המו"פ המוכרות בכפוף לחוק המו"פ וכללי לשכת המדע"ר. בגרמניה התמיכה הממשלתית היא באמצעות תוכנית ZIM התומכת בחברות קטנות ובינוניות. מאז השקת התוכנית, מומנו כ-19 פרויקטים משותפים והתוכנית נחשבת לפורה במיוחד. חברה ישראלית המבקשת למצוא שותף גרמני לפרויקט משותף או להגיש הצעה לקול הקורא שמתפרסם מדי שנה, מתבקשת לפנות למתימוץ על מנת לוודא התאמה לתוכנית ולצורך קבלת סיוע בהמשך התהליך, כולל מציאת שותף בגרמניה.

תאגידי גרמנים המשתתפים בתוכנית התאגידים של המדע"ר

תוכנית המו"פ לתאגידים מעודדת שת"פ במו"פ תעשייתי בין ישראל לתאגידים בין לאומיים (MNCs). פרויקטים מתחום המו"פ בין ה-MNC's לבין חברות ישראליות, המאושרות ע"י משרד המדען הראשי, יכולים לקבל תמיכה כספית של עד כ-50% מהסכום המאושר לחברה הישראלית לתחום המו"פ. כלל ההשקעות בהם מתמקד מרכז הפרויקטים יתבצעו בפריפריה, (אזורי תעשייה מועדפים) ובתעשיות המסורתיות. התוכנית מיושמת כבר על ידי מספר תאגידים בין לאומיים כגון IBM, Oracle, Alcatel-Lucent, Microsoft וגם Sun Microsystems וכן על ידי החברות הגרמניות הבאות:

- Deutsche Telekom
- Mereco KGaA
- B. Braun Melsungen AG
- Bombardier Transportation GmbH
- SAP

שת"פ בתחום ההכשרה התעסוקתית

תוכנית זו הינה תוכנית ותיקה המתקיימת כבר מזה 41 שנה בין משרד הכלכלה הישראלי לבין ה-BMBF כוללת סדנאות וביקורי הכשרה, חילופי מומחים, פרויקטים בינלאומיים, סמינרים וכן הכשרת מדריכים ומומחים במכללות ותעשייה. בשנים האחרונות התקיימו סדנאות ופרוייקטים בינלאומיים בתחומי: מכטרוניקה, אוטוטרוניקה, ICT, אנרגיות מתחדשות ומים, טכנולוגית- מיקרו וכן יזמות וחדשנות.

שת"פ מדעי

שיתוף הפעולה המדעי בין ישראל לגרמניה החל בשנת 1959, טרם כינון היחסים הדיפלומטיים הרשמיים, ביצירת קשר בין מכון וייצמן למדע לחברת Max-Planck Society שיסדו את תכנית מלגות מינרבה בשנת 1964.

הצעד הראשון לקראת העלאת קשרי המדע מהרמה האישית והמוסדית לרמה הממלכתית נעשה ע"י המועצה הלאומית למחקר ולפיתוח דאז בשנת 1973 ומאז מנהלים המשרד הפדראלי הגרמני לחינוך ולמחקר BMBF ומשרד המדע והטכנולוגיה בישראל, (MOST), תכנית נרחבת לשיתוף פעולה מדעי וטכנולוגי בתחומי מחקר רבים, בסיסיים ויישומיים. התוכנית מבוססת על הסכם בין ממשלתי שנחתם בין שני המשרדים בשנת 2000. תחומי המחקר המשותפים בין שתי המדינות עוסקים בין היתר בטכנולוגיות מים, איכות הסביבה, חקר אנרגיה, ביו-טכנולוגיה וחקר הסרטן. כיום ישנם כ-15 פרויקטים משותפים בנושאים של טכנולוגית מים, חקר הסרטן ומדעי הים. העלות הכוללת של ההשקעה במחקרים אלו עומדת על כשני מיליון אירו לשנת 2012.

מלגות מינרבה

במסגרת תכנית זו, מוענקים מענקים לטווח קצר לדוקטורנטים ופוסט-דוקטורנטים הממומנים ע"י שני המשרדים, לטווח זמן משבוע עד שמונה שבועות. הקול הקורא מתפרסם פעמיים בשנה באתר משרד המדע.

קרן ישראל-גרמניה GIF

GIF German-Israeli Foundation for Scientific Research and Development
קרן ישראל-גרמניה למחקר ופיתוח מדעי הוקמה בשנת 1986 במשותף על ידי שתי המדינות ומטרתה היא לקדם ולממן פרויקטים משותפים במחקר מדעי בסיסי ויישומי בכל תחומי המדע.

מדריך להתנהגות עיסקית בסביבה הגרמנית

למרות שהמרחק בין ישראל וגרמניה הינה 4 שעות טיסה בלבד, הבדלי המנטליות בין הגרמני והישראלי הממוצע הם גדולים. לשם מניעת אי הבנות ומבוכה, להלן מספר עצות עבור אנשי עסקים ישראליים שמבקשים לפעול בשוק הגרמני.

רשמיות

עד יצירת קשרי עבודה רציפים, יש להקפיד על פניות פורמליות. יש להימנע מסלנג וקיצורים. חשוב להקפיד על 'התואר של הצד השני כגון: דר', פרופסור, מר. וכו'.

הופעה ולבוש

לבוש שמרני מאוד חשוב בפגישת עסקים בגרמניה. לגברים עדיפה חליפה, חולצה ללא פסים ולפעמים גם עניבה. לנשים מומלץ ללבוש חליפות כהות. לבוש חושפני מדי, איפור ותכשיטים כבדים וכן נעלי התעמלות אינם מקובלים. בתעשיית הטכנולוגיה, הלבוש הוא פחות פורמלי וג'ינס עשוי להספיק.

אמינות

הגרמנים אינם נוטים להגזים בתיאורים ולספר סיפורי "מעשיות". בניסיון להרשים שותפים עיסקיים פוטנציאליים היו אמינים ואל תגזימו, מפני שהאדם מולכם מתייחס ברצינות לכול דבר שתגידו.

מקצועיות

הפגינו מקצועיות וריכוז בתחום המומחיות שלכם. פתרונות מאולתרים הם המצאה ישראלית שבמידה יכולה לעזור, אך הגרמנים הרבה יותר מקצועניים בכל הקשור לעסקים. אם אין לכם דבר להגיד בקשר לרעיון מסוים, עדיפה השתיקה מאשר להגיד דברים שלא מגובים ב-100% של מקצועיות. בפגישות שכוללות פרזנטציות אמורות להיות מלאות יותר בפרטים מאשר בדרך כלל. גרמנים שמים לב לכל פרט וברגע שכבר הוכחת את זה באמצעות המצגת שלך, כבר זכית בנקודות זכות. לא מקובל לשחק עם הטלפון במהלך הפגישה, זה מראה על חוסר רצינות וזילזול בצד השני.

סחבקות

דיבור במישור החברי הוא צד חיובי וטוב, אך לאיש העסקים הגרמני דרוש זמן והיכרות או תהליך התקרבות איטי להגיע לכך אם בכלל. ניסיון להיות חברתי יתר על המידה יכול להוביל את הצד השני לחשוב שאתה לא רציני, לא חשוב איזה גודל חברה שאתה מייצג. צורת הפניה המומלצת בין אנשי עסקים כוללת את המילה אדוני וגברתי.

תשמרו את השיחה במישור פורמלי ותחכו קצת זמן לפני שאתה מנסים להפוך את בסיס היחסים העסקי לחברי. בנוסף, תנו לצד השני לדבר ואל תפריעו לדבריו, התפרצות לדברי האחר נחשבת לחוסר נימוס בגרמניה.

עמידה בזמנים

דיוק בזמנים וסדר וארגון הם שם המשחק. דייקנות חשובה מאוד בעולם העסקי ויש עליה דגש רב. איחור נחשב כמאוד לא מנומס ויש להודיע עליו מראש. הגעה מוקדמת מדי אינה מוערכת. אי עמידה בלוחות זמנים ופגישות משליכה על חוסר ארגון. פגישות יש לתאם במועד של לפחות שבועיים מראש. ביטול ברגע האחרון נחשב כחוסר נימוס. אנשי עסקים בגרמניה מצפים להגיע לתוצאה משמעותית אפילו בפגישה ראשונה ולכן הם מרוכזים במטרה לאורך כל הפגישה.

בניית מערכת יחסים

תחשבו טווח ארוך. הגרמנית סובלניים מאוד וכל עסק בנוי בעיניהם לטווח זמן ארוך, התמדה וסבלנות ייתקבלו תמיד בברכה. מערכת יחסים בין בוס לעובד היא תמיד פורמלית, אלא אם הקשר הוא גם חברי.

רגישות והיסטוריה

ההיסטוריה המשותפת של שני העמים נמצאת תמיד ברקע במגע בין ישראלים וגרמנים. הקשר העסקי בתחילתו הוא מאוד עדין (כמו תמיד). כתוצאה מכך, תעשו הפרדה מלאה מההיסטוריה ומידה נאותה של רגישות ומודעות לכך שהנושא קשה גם לגרמנים ייגרמו רק לטוב בין השני הצדדים. להיסטוריה לא אמורה להיות השפעה עיסוקית קריטית בין איש עסקים ישראלי וגרמני.

השכלה

גרמנים תמיד מעריכים מאוד את מערכת החינוך, אז אל תפחדו להשתמש בשם של המקום שבוא רכשתם את השכלתכם, זה יכול להוביל לקירבה והערכה מהצד השני.

התנהגות

לחיצת ידיים פשוטה היא הברכה הסטרנדרית והמקובלת בגרמניה. מרחב אישי הוא מאוד חשוב ולצד השני עלול לקחת מעט זמן לפני שהוא נהיה "חם", אם בכלל. החלפת כרטיסי ביקור צריכה להיעשות לפני תחילת הפגישה עצמה. על האורח להציג תחילה את כרטיס הביקור למארח הבכיר ביותר ולאחר מכן לבאים אחריו בהיררכיה. אין לעשות בכרטיס הביקור כל שימוש במהלך הפגישה (כגון לרשום עליו הערות).

בתום פגישה

מקובל לשלוח מייל ובו תודות על המפגש הענייני והתייחסות לפעילויות שיתבצעו בהמשך, ברוח הדברים שסוכם.

לקבלת מידע נוסף אנא צרו עימנו קשר

נספחות מסחרית ברלין
שגרירות ישראל, גרמניה
Auguste-Viktoria Str. 74,
Berlin, 14192
טלפון: +49 (0) 30206449
berlin@israeltrade.gov.il